

ministerstvu v razsodbo, ali ga v silo po svojem mnenju izpelje, ob enem pa ministerstvu naznani dotično zadevo. (Dalje sledi).

Slovanski popotnik.

* Nek naj imenitnejših horvaških pisateljev že več let zgotavljuje „povestnico velike Ilirije“, ktera, kakor serbski dnevnik pravi, bode bolje zdelana kakor Schlosserova povestnica srednjega veka. Čuje se, da je pisatelj te zgodovine gosp. dr. Gaj.

* Ravno so v Zagrebu pri Zupanu tiska „Zora jugoslavenska“ za godinu 1853.

* Dr. Kodym bo izdal po Stöckhardu spisano „Ločbo“ (kemijo) v českem jeziku na svetlo.

* Kraševsky piše novo povest pod naslovom: „Dabel“.

* Rittersberg je prestavil v česko v poljskem jeziku spisano zgodovino Luciana Sieminskega.

* Odbor slovanskega bala na Dunaju, ki ima biti 2. februarja, je že razposlal povabilne liste v serbskem, poljskem, československem in nemškem jeziku.

* Pruska vlada je ustanovila za slovanske prebivavce Silezije dve detovodske šole, kjer se bode v českem jeziku učilo.

Narodopisni in jezikoslovni pomenki.

O začetku imen „Ljubljana“ i „Laibach“. *)

Spisal Poženčan.

Več jih je že o začetku imena „Ljubljana“ i „Laibach“ govorilo, naj torej še jaz o tem svoje misli razložim.

Mnenja o ti pravdi so pa dvojne stranke. Perva, ki se je oglasila v „Archiv-u“ je rekla, da imé „Laibach“ je čisto nemško, -- druga, ki je na to v „Novicah“ odgovorila, brani slovenski izvir. To je pravde poglavna in perva stvar, al, kakor Nemci pravijo: „des Pudels Kern“.

Jaz se vstopim na stran „Novic“, ker sim čez in čez prepričan, da je imé „Laibach“ po očividnem izgledu sloternih družih po slovenskem ponemčenih ach-nih krajev slovenske korenine, i si bom to po svoji moči vterditi prizadjal.

Če pa v drugotni reči z „Novicami“ nisim edinih misel, da je leb, lob ali lüb korenina imena, to nič

*) Znano je našim bravcem, da smo se v priporočilu gosp. dr. Klunovega »arhiva za povestnico Krajske vojvodine« (v 94. listu lanskih Novic memo gredé tudi zato potegnili, da imé »Laibach« izvira iz slavenskega. Naš pretres pa sta pretresla gosp. Elze in gosp. dr. Klun v nemškem časniku za povestnico Krajsko (Mittheilungen des historischen Vereines für Krain im November 1852), v katerem si prizadevata iz jezikoslovnega in zgodovinskega ozira ovreči mnenje naše in dokazati, da je imé »Laibach« čisto nemško, speljano al iz »Lay-bach«, kar po stari nemšini pomeni »Schieferbach« ali pa iz »Laibach«, kar je toliko kot »liebes Wasser«. Obá gospoda overžeta našo slovensko izpeljavo zato, ker pravita, da je le jezikoslovno mnenje brez zgodovinske podlage, čeravno tudi omenjena gospoda nam za svoje reč tudi le zgol mnenja ponujata; dokazala nista nič. Sila važin se gosp. dr. Klun-u magistratni repertori od leta 1717 zdi, ter pravi, da mu sploh niso znane stare pisma (Urkunden), v kterih bi se bralo kadaj slovansko imé »Ljubljane«. Nam se ti dozdevni dokaz ne zdi celó noben dokaz zoper našo misel, ker po tem takim bi še dandanašnji anno 1853 naše mesto ne imelo slovenskega imena, če bi se v magistratnih repertorjih iskalo. Če bi bil hotel tisti magistratni repertorij od leta 1717 slovensko imé »Ljubljana« povedati, bi bil to lahko storil, ker so se že v »Lublani« v tistem stoletju bukve natiskovale, ko so perve mestne župane volili. Al naš namen ni danes pretresa pretresovati; omeniti smo le hotli ob kratkem zgodovine pomenkov zastran imena »Laibach« da bojo bravci

ne dé o poglavni reči *); sej tudi branitelji nemškega izvira terdijo dvoje: „Schieferbach“ i „liebliches Wasser“.

Toľiko za temelj, iz kterega se hočem za slovensko izpeljavo imena „Laibach“ v pravdo podati in nar poprej korenine besede iskati.

Imé „Ljubljana“ se kaže po mojih mislih od „ljub, ljubiti“ kakor se nje nekdanje latinsko imé „Emona“, ali po Plinijevo „Amona“ od latinskega „amare“, „amoenus“, to je „ljubiti“, „ljub“, kaže. Razglede, da so Greki i Rimljani slovanska imena v svoje jezike prestavljali, nam pokazeta stari zemljopis i povestnica. Tako najdemo na Laškem slovansko ljudstvo Lebece ali Levce, kterim se je po greški Lai, i po latinski Laevii reklo. Bregomates, to je, Bregovnatí, ki so po bregovih bivali, so bili po greški Orobii imenovani, kakor Korneli Aleksander spričuje. Palene, kjer so bogovi puntarske dive palili, so bile po greški Phlegra imenovane. Dalmatinsko mesto Dobrota se je po latinski Bona i tudi Dulcidia imenovalo. Beli Grad v Dalmaciji je imel latinsko imé Blandona. Labinu v Istrii se je po latinski reklo Albona. Po pravici gré torej si misliti, da je latinsko imé Amona od „amoenus“ to pomenilo, kar slovensko Ljubljana od „ljuba“.

Reka Ljubljanska, ktera se je nekđaj po latinski Nauportus imenovala, se zbira pri Verhniki i dalje proti Ljubljani iz več rečic ali potokov. Te rečice so imele nekđaj vsaka posebaj imé „Ljubja“, še dandanašnji se ena teh rečic, ki se pri Verhniki v poglavitno reko steka, Ljubia ali Ljubija **) imenuje. Druge so pa sčasoma dobile imena od vasí, ktere so pozdnejši čase postavljene. Razgled za to terditi imamo pri Savi, ktere en izvir teče pri Ratecah, drugi pa v Bohinji. Oba izvira imata imé Sava, eden je Dolinska, drugi pa Bohinjska Sava ali Bohinka, ali, preden v Bohinjsko jezero priteče, Savica imenovan. I po tem, ko se stečeta, sta ravno tako oba vkupaj Sava imenovana. Ravno tako izvirajo rečice Ljubja imenovane na mnogih krajih, i ko se vkupaj stekó, imajo enako imé Ljubja. Kraj, kodar te Ljubije ali izviri Ljubije tekó, se je nekđaj vès Ljube ali Ljubje imenoval, zato, ker je bil prebivavcem posebno ljub.

»Ljubo je le domá,

Kdor ga prav ravná«,

pravi star pregovor, s kterim se pa ne misli, da morajo

razumeli izvirek pričujočega spisa, s kterem se nam gosp. Poženčan o ti jezikoslovni pravdi (Debatte) pridruži iskati resnice. Mi bomo morebit drugikrat kaj več govorili zastran omenjega sastavka v »Mittheilungen vom November 1852.«

*) Toľiko bolj si smejo nam nasprot stoječi gospodje svesti biti, da nas ne vodi enostranost, po kteri se lahko pot resnice zgreši.

**) Ti potok z imenom Lúbija (izgovarja ga ljudstvo Lébija), od kterega rajni grof Fr. Hohenwart v svoji knjigi »die Entsumpfung des Laibacher Morastes« piše in ga je v mahovidu tudi izrisal, izvira nad Verdóm, je berž pri izviru veliko čevljev globok, se ovija v svojem teku mnogokrat, dokler ne izteka v Ljubljano; ob deževju narase včasih tako, da se vlije čez svoje bregove; nek prijatelj nam je povedal, da Lúbija, ki več žag goni, se nikdar ne posuši — tedaj ni potoček od včeraj ali od danes do jutri, ampak je prava rečica. Tí močni potok Lúbija, od kterega se smé misliti, da je tako star kakor Ljubljanska in še stareji kot Ljubljana je sila važna spričba za slovensko izpeljavo imena »Laibach«, — take stare stvari s starimi imeni ljudstva več dokažejo, kot vsi repertorji in druge pisma enake baže; sej vémo, kako se zgodovina tudi dandanašnji piše. Zato se ne dá lahko ovreči, kar grof Hohenwart v omenjeni knjigi resnično piše: »Beweislos behauptet man, dass Nauportus unser dermaliges Oberlaibach sei; selbst dass Laibach Aemona einst gewesen ist nicht erwiesen.«